

GDPR2DSM-TAPAHTUMA

22.9.2022

Tietosuoja pk-yritysten kilpailutekijänä

Reijo Aarnio
Vanhempi neuvonantaja
Sitra

22.9.2022

SITRA

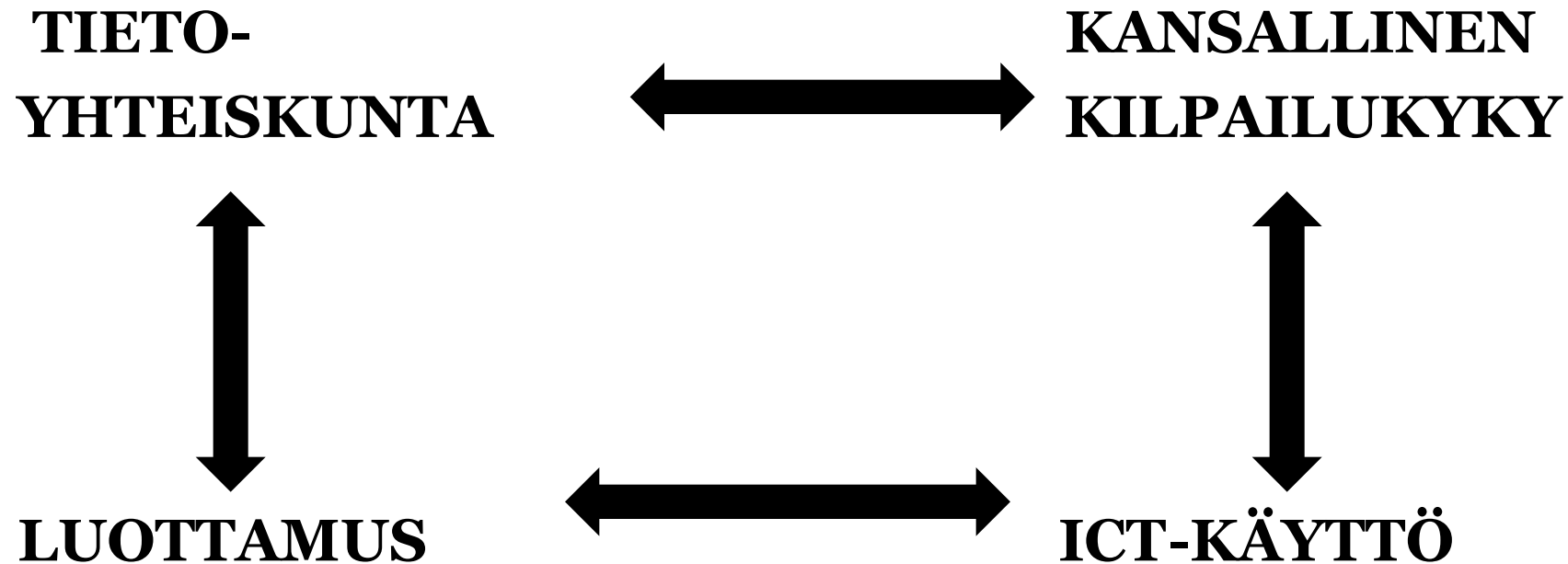
Tietosuoja kilpailutekijänä

Tietosuoja-valtuutetun toimisto:

”...Tietosuoja on meille menestystekijä. Yksityisille ihmisille se tarkoittaa henkilötietojen parempaa suojasta ja mahdollisuutta omien tietojen hallitsemiseen, yrityksille **kilpailuetua**, joka syntyy vastuulisesta toiminnasta.”

Tietosuoja menestystekijänä

“LUOTI-projekti”

Tietosuoja kilpailutekijänä

ONKO TIETOSUOJA MENESTYSTEKIJÄ?

Euroopan komission raportti GDPR:stä:

Tietosuoja menestystekijänä

Tietosuojasta on tullut kilpailutekijä. Se luo luottamusta ja mahdollistaa innovaatioita. GDPR:

- **Mahdollistaa tietojen vapaan liikkuvuuden EU-alueella**
- **Tukee kilpailua, luo yhtäläiset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla ja estää markkinahäiriköiden toiminnan**
- **Positiivinen vaikutus uusien teknologioiden kehittämiseen**
- **On teknologianeutraali ja sen ydinperiaatteita voidaan soveltaa teknologiasta riippumatta**
- **Tulee sovellettavaksi myös tekoälyyn ja EU:n datastrategiaan**
- **Aiheutuvat kustannukset yrityksille ovat pienemmät kuin saadut hyödyt**

Tietosuoja kilpailutekijänä

EUROOPAN KOMISSION RAPORTTI GDPR:stä

Pari “nostoa”:

1. Ajatus viranomaisten “**sandboxista**”: kokeilualusta erilaisten teknologioiden testaamiseen ja yritysten ohjaamiseen kohti oletusarvoisen ja sisäänrakennetun tietosuojan periaatteiden soveltamista
2. Tietosuoja sidotaan **kestävän kehityksen** tavoitteisiin: digitalisaatio ja siihen kytkeytyvä tietosuojasäätely lisää talouskasvua edistäen samalla ihmisoikeuksia

Tietosuoja kilpailutekijänä

ONKO TIETOSUOJA MENESTYSTEKIJÄ (jatkuu) ?

- **Eduskunnan hallintovaliokunta HaVM 4/2019 vp:**

“Tietosuoja voidaan nähdä monessakin suhteessa menestystekijänä...

Yrityksille ja myös julkishallinnolle vastuullisesti hoidettu tietosuoja on kilpailuetu.”

- **Deloitte:**

*“61% of respondents see further benefits of remediation activities beyond compliance, supporting Deloitte’s view that the GDPR offers the ideal opportunity to view privacy as a **business enabler**” ... including **competitive advantage, improved reputation and business enablement.***

Tietosuoja menestystekijänä

ONKO TIETOSUOJA MENESTYSTEKIJÄ (jatkuu)?

Capgemini:

Do you believe your organization has gained a competitive advantage due to GDPR?

● Share of GDPR compliant firms that have gained a competitive advantage

Capgemini Research Institute

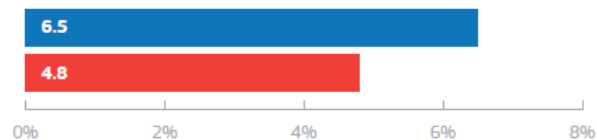

YRITYKSET

FI EU

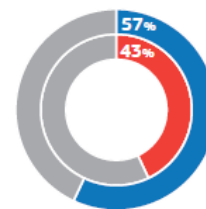
Ulkomaille suuntautuvaa verkkomyyntiä harjoittavia yrityksiä

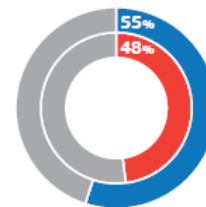
ulompi rengas: EU
sisempi rengas: FI

Verkkomyyntiin liittyvät ongelmat:

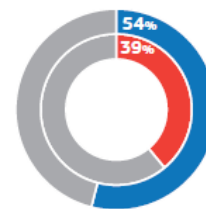
Liian suuret toimituskustannukset

Liian kalliit takuut ja palautukset

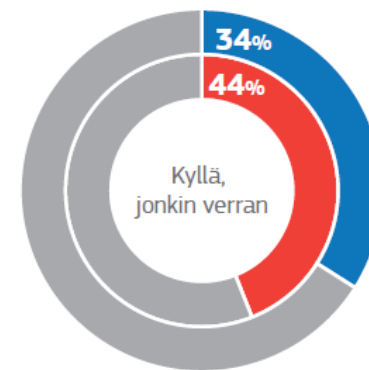
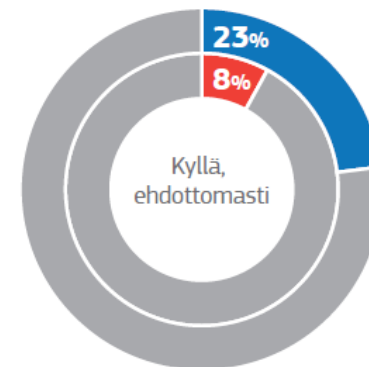

Tietämättömyys noudatettavista säännöistä

Jos verkkokaupan säännöt olisivat samat koko EU:ssa...

Alkaisitteko harjoittaa verkkomyyntiä muihin EU-maihin tai lisäisittekö sitä?

A COMMON SALES LAW FOR EUROPE: FACTSHEET FOR FINLAND

What is the problem with cross-border sales and purchases in Finland?

Finnish consumers are not fully benefitting from the EU's Single Market.

- At present, only 18 % of Finnish consumers buy online from other EU countries, while 38 % do so in Finland.
- Legal barriers mean businesses sometimes refuse to sell to consumers living abroad
 - around 3 million European consumers are affected each year in the EU, and nearly 130,000 of them are in Finland.

Finnish companies are not taking advantage of the full potential of the EU's Single Market.

EN

Business-to-consumer transactions (B2C)	Business-to-business transactions (B2B)
51 % of Finnish retailers (EU: 55 %) active or interested in selling to consumers outside their national market said they were held back by a range of contract-law related obstacles :	42 % of Finnish businesses (EU: 49 %) active or interested in selling to businesses outside their national market named a variety of contract-law related obstacles as a barrier to cross-border trade:
Finding out about foreign contract law 36 % (EU: 40 %)	Finding out about foreign contract law 29 % (EU: 35 %)
Complying with different consumer protection rules abroad 35 % (EU: 38 %)	Agreeing on which contract law should apply 29 % (EU: 30 %)
Obtaining legal advice on foreign contract law 31 % (EU: 35 %)	Resolving cross-border disputes 24 % (EU: 32 %)
Solving cross-border contractual disputes 28 % (EU: 34 %)	Obtaining legal advice on foreign contract law 22 % (EU: 31 %)
75 % (EU: 71 %) of Finnish businesses said they would use a single EU contract law for cross-border sales to consumers.	74 % (EU: 70 %) of Finnish traders would use a single EU contract law for cross-border transactions with businesses.

Tietosuoja kilpailutekijänä

MIKSI GDPR?

TIETOSUOJAN SUKUPOLVET

TIETOSUOJADIREKTIIVI

46/95/EY

Resitaali nro 2:

“Tietojenkäsittelyjärjestelmät on tehty palvelemaan ihmistä; järjestelmiä käytettäessä on **kunnioitettava yksilöiden perusoikeuksia ja –vapauksia** heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta, erityisesti oikeutta yksityisyyteen, ja osallistuttava **taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, kaupan kehittämiseen sekä yksilöiden hyvinvoinnin lisäämiseen.**”
(Kts. Asetuksen resitaali 2)

1. SUKUPOLVI

- perusoikeudet
- EN-tietosuojasopimus
- henkilörekisterilaki

2. SUKUPOLVI

- tietojärjestelmät
- tietosuojadirektiivi 46/95/EY
- henkilötietolaki

3. SUKUPOLVI

- digitaaliset sisämarkkinat
- tietosuoja-asetus

KILPAILUN EDISTÄMINEN LÄHTÖKOHTANA:

1) 28 MS → 28 erilaista lainsäädäntöä

**2) EU:n investointivaje erityisesti ICT:hen
→ tuottavuusvaje**

3) Digitaalinen kaupankäynti on kasvanut hitaammin EU:ssa

4) EU:n uudistukset:

- pääomamarkkina-unioni turvaamaan START UP:n rahoitusta**
- digitaali strategia**
- sisämarkkina strategia**
- tietosuojauudistus**
- yhdistetty työllisyyden ja teollisuuden DG:t DG kasvuksi
(DG GROWTH)**

”MAISEMA”

1. KULUTTAJANSUOJAN HARMONISOINTI

- COM (2015) 634 Final Ehdotus...digitaalinen sisältö**

2. EU:N KAUPPALAIN HARMONISOINTI

- COM (2015) 635 Final Ehdotus...etämyyntisopimukset**

3. TIETOSUOJAN HARMONISOINTI

**DIGITAALISTEN SISÄMARKKINOIDEN
”BUUSTAAMINEN”**

Tietosuoja kilpailutekijänä

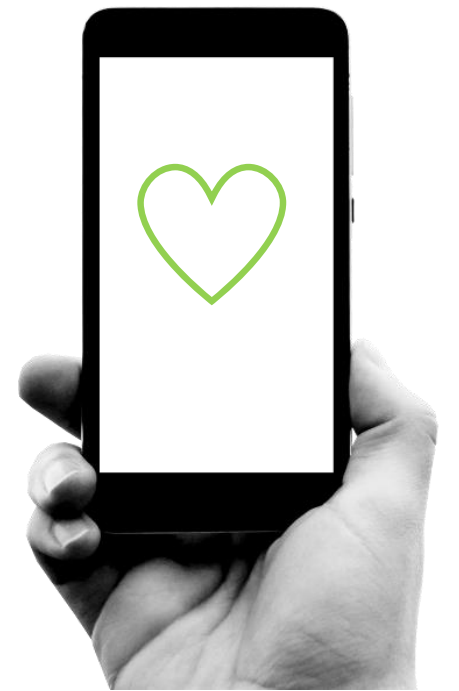
DATATALOUS ON JO TÄÄLLÄ, MUTTA SE EI
OLE REILU

Tilannekuva

DIGIJÄTIT

DATAPROLETARIAATTI

A close-up photograph of a person's face, focusing on the eyes and forehead. A large, semi-transparent barcode is overlaid on the forehead, with the binary code '001001101010011000011100011000011' visible below the bars. The person's eyes are looking directly at the camera.

**ILMAISESSA PALVELUSSA
SINÄ OLET TUOTE**

The business perspective

Regulation and its complexity is the **biggest stumbling block** for European companies (30%)

Only few have a holistic picture of data laws; it's **complex** and hard to understand

The business sector is **more reactive** than proactive to the change

Attitude: **We fail to see the opportunities** rather than the challenges

Finland's strengths, challenges and opportunities in building the data economy

Kati Ahvonen, Olli Bremer, Vera Djakonoff, Johannes Koponen, Johannes Mikkonen, Meeri Toivanen (toim.)

SUOMEN VAHVUUDET, HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET DATATALOUDEN RAKENTAMISESSA

Mitä Suomi voi oppia datatalouden edelläkävijämailta?

The future of European companies in data economy

Mikko Ulander, Tanja Viernala, Meiju Ahomäki, Helena Kuitanen, Arndt Pollack
Suomenlinja

Kansalaiskysely 2021

**Mikä sinua huolettaa
eniten liittyen
ihmisoikeuksiin
verkossa?**

60%

**Henkilökohtaisten tietojeni
joutuminen väärin käsiin**

Alankomaat	54%
Ranska	52%
Saksa	51%
Suomi	82%

Datasi on
meidän!

37%

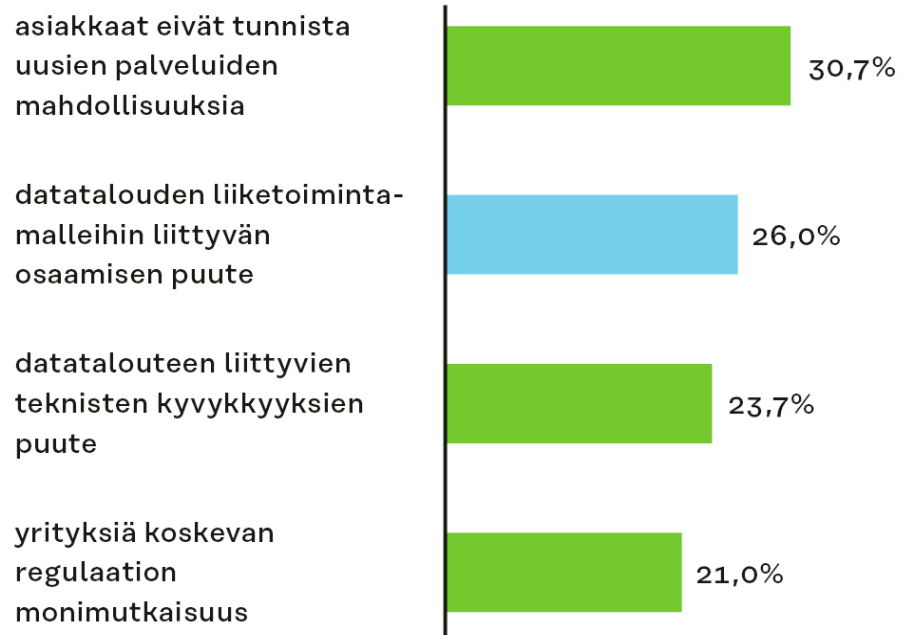
Lasten turvallisuus verkossa

Alankomaat	35%
Ranska	36%
Saksa	37%
Suomi	39%

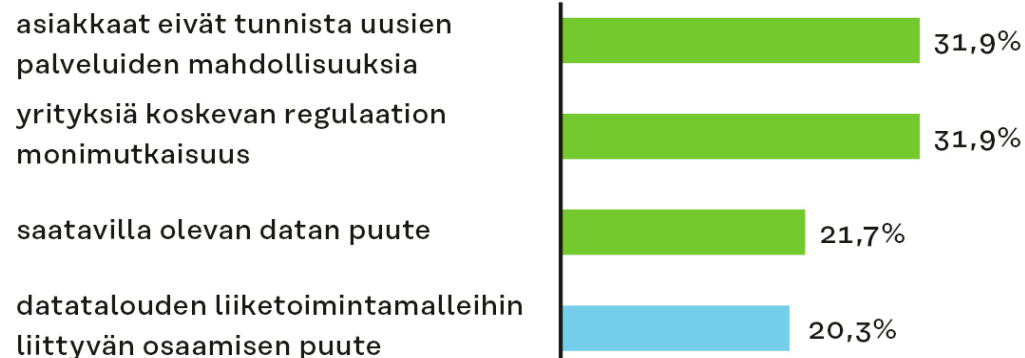
SITRA

Suurimmat haasteet palveluiden synnylle

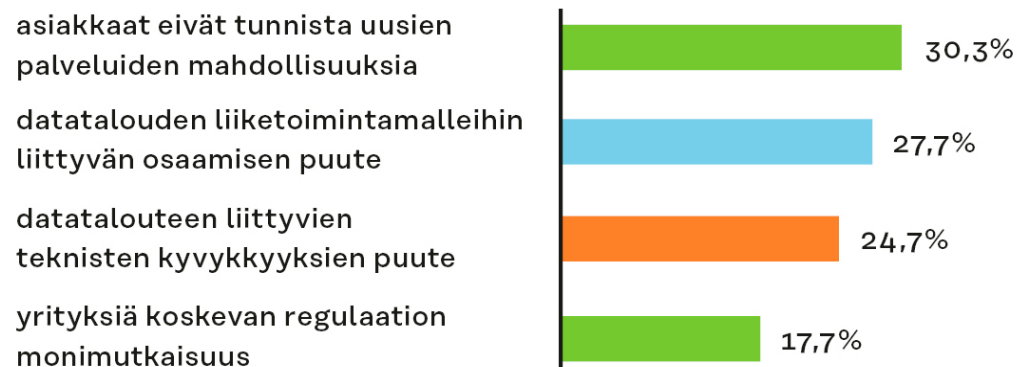
SUOMI

SUURYRITYKSET

PK-YRITYKSET

Lähde: Sitran Yrityskysely 4/2021. "Mitkä seuraavista näette suurimmiksi haasteiksi dataa hyödyntävien uusien eurooppalaisten palveluiden synnylle? (Valitse enintään 2 vaihtoehtoa)", n = 300

2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023

2016 – Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR)

2017 – Asetusehdotus, sähköisen viestinnän tietosuoja

2018 – Asetus muiden kuin henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta

2019 - Kyberturvallisuusasetus

**Direktiivi avoimesta datasta ja julkisen sektorin
hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä**

2020 – Datastrategia

Datahallintosäädös + 9 data-avaruutta

Digimarkkinasäädös (DMA)

Digipalvelusäädös (DSA)

Kyberturvallisuusstrategia

2021 – Digitaalinen kompassi

Tekoälyasetus

**Asetus, Eurooppalaisen digi-
identiteetin kehys**

**Digitaalisen
vuosikymmenen polku**

Datasäädös

Voimassa

Ehdotus

Politiikkaohjelma

SITRA

MITEN MENESTYSTEKIJÄ NÄKYYY JA KUULUU?

**SITRA; DATATALOUSKESKUSTELUN LÄHTÖTILAKARTOITUS
(Lähde: Meedius 24.1.2022):**

AIHEET JA TEEMAT:

- **Digijättien valta-asema**
- **Tietosuoja**
- **Kyberturvallisuus**

Miten menestystekijä näkyy ja kuuluu? (jatkuu)

KESKUSTELUSTA PUUTTUU:

- **Vastuullisuus, dataetiikka, reilu datatalous**
- **(EU:n) digivihreä kaksoissiirtymä**
- **EU-sääntelyt vaikutukset kansallisella tasolla**

ERÄITÄ ESILLÄ OLLEITA TEEMOJA:

- **Dataosaaminen ja osaamisvaje**
- **Datan ja digitaalisten teknologioiden alati kasvava merkitys kilpailukyvyn kehitykselle**
- **Jännite datan hyödyntämisen ja tietosuojan välillä**

Miten menestystekijä näkyy ja kuuluu?

KESKUSTELIJAT:

- **Tutkijat**
- **Viranomaistahot**
- **Teknologiayritykset**
- **Poliitikot loistavat poissaolollaan**

TULEVAISUUSKUVA (asenne):

- **Pääasiassa Suomessa uhkien, ei mahdollisuuksien kautta**
- **FI tulee volyymissa kaukana perässä**
- **Eurooppa on jäämässä jälkeen teknologian kehityksessä**

TIETOSUOJA JA KILPAILU

(jakso perustuu useisiin Sitran selvityksiin ja tapahtumiin, AA, OTT Maria Wasastjernan esitykseen sekä tutkija Yassine Lefouilin esitykseen KKV:n tapahtumassa)

- Ekonomistien mielenkiinnon kohteena on perinteisesti ollut “suojan” ja “jakamisen” välinen suhde
 - Data luo arvoa kuluttajille, mutta sen käsittely voi myös aiheuttaa kuluttajille haittaa;
 - * esim. syrjintä, epäasiallinen hinnoittelu, väärät suositukset
 - * tietoturvaloukkaukset
 - * itsemääräämisoikeuden perusteettomat loukkaukset
 - Kun kuluttajat arvostavat tietosuojaansa, voidaan sitä pitää myös taloudellisena hyödykkeenä
- => voidaan siis olettaa, että markkinat toimittavat tuota hyödykettä ?!

TIETOSUOJA JA KILPAILU

- 1. ongelma: klikkausekonomian kilpailun puute => kenellä on eniten data saa markkinahyödyn
- 2. ongelma: kuluttajien tiedonpuute => tiedätkö, kenellä on henkilötietojasi
- 3. ongelma: pk-yritysten vaikeus päästä markkinoille
- => näitä ongelmia ei voida jättää yksin kilpailuoikeuden varaan, **vaan tarvitaan sääntelyä!**
- Käynnissä on lainsäädäntöjen – tietosuoja, kilpailuoikeus ja kuluttajansuoja – ja viranomaistoimintojen lähentyminen

kts. esim. German FCO vs Facebook/Meta

TIETOSUOJA JA KILPAILU

- Tietosuoja ja kilpailuoikeuden päällekkäisyyden liityntäkohdat:
 - Yksilön hyvinvointi
 - Markkinavoiman ja tiedon epäsymmetrisyys => neuvotteluvoiman puute
 - Sisämarkkinoiden lähentyminen
 - Geo-, kauppaja- ja teollisuuspolitiikan vaikutukset

Tietosuoja ja kilpailu

ESILLE ON NOUSSUT KULUTTAJIEN HYVINVOINTIKÄSITE:

- **Hinta** ei ole enää ainoa ja oikea mittari, jota kuluttajat käyttävät
- **Yksityisyys** on laadullinen elementti asiakassuhteessa
- **Reiluus ja reilun kilpailun** käsite
- **Valinnanvaran ja itsemääräämisoikeuden korostuminen**
- **Sosiaaliset**, ei pelkästään hintakeskeiset tavoitteet nousussa
- **ESG**

Tietosuoja ja innovaatiot

Ovatko tietosuojaa tukevat rajoitukset aina pahasta innovaatiotoiminnalle?

Idea:

Jos rekisterinpitäjän tietosuoja pettää, kuluttajat välttävät käyttämästä palvelua <= epäluottamus haittaa innovaatiotoimintaa

Jos taas rekisterinpitäjä noudattaa sääntöjä ja kunnioittaa rekisteröidyn oikeuksia (ja tietoturvaa niiden osana) => kuluttajat ovat valmiimpia hyväksymään datansa käytön innovaatiotoiminnassa

Hyvä regulaatio auttaa ennaltaehkäisemään ongelmia => luo oikeusvarmuutta myös innovaatiotoimintaan

Tietosuoja menestystekijänä

- **SITRA Eurooppa-foorumissa 24.-26.8. 2022:**
- **“Reilujen pelisääntöjen datataloudessa syntyy uusia menestystarinoita”**
- **EU:n datastrategia ja tulevaisuuden datataloutta muovaavat uudet lainsäädäntöehdotukset edustavat muutosta ja uutta aikakautta ... kuten Sitra totesi uutta datasääntelyä koskevassa selvityksessään.**
- **“Tällaiset uudet säännöt hyödyttävät meitä kaikkia.”**

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

